



Józef Piłsudski – wzór patriotyzmu

Józef Piłsudski – wzór patriotyzmu

Wstęp

Wybuch I wojny światowej spowodował zmianę sytuacji międzynarodowej Polaków. Po raz pierwszy od rozbiorów państwa zaborcze znalazły się w przeciwnych obozach politycznych: Rosja w Trójporozumieniu (entencie), a Niemcy i Austro-Węgry w Trójprzymierzu (państwach centralnych). W Polakach na nowo odżyła nadzieja na odzyskanie niepodległości.

Sojusze międzynarodowe przed I wojną światową wyglądały następująco:

- 1. Trójporozumienie (ententa): Wielka Brytania, Francja, Rosja;
- 2. Trójprzymierze (państwa centralne): Niemcy, Austro-Węgry, Włochy (które w 1915 roku odstąpiły od sojuszu na rzecz ententy).

Sojusze międzynarodowe przed I wojną światową

Trójporozumienie (ententa)	Wielka Brytania, Francja, Rosja
Trójprzymierze (państwa centralne)	Niemcy, Austro-Węgry, Włochy (do 1915 roku)

Polscy działacze polityczni nie byli zgodni, którą stronę międzynarodowego konfliktu poprzeć. Dlatego też oddziały wojskowe złożone z Polaków walczyły po obu stronach – ententy i państw centralnych. Ze względu na stosunek partii politycznych do zaborców, wśród polityków polskich powstały dwa główne stronnictwa: orientacja proaustriacka i prorosyjska.

Na czele tej pierwszej stanął Józef Piłsudski, który uważał, że Rosja stanowi największe zagrożenie i liczył, że Rzeczpospolitą pomogą odbudować państwa centralne, przede wszystkim Austro-Węgry.

Orientacja prorosyjska, której koncepcję stworzył Roman Dmowski, uznawała, że Niemcy stanowią większe niebezpieczeństwo dla polskiego bytu narodowego. Dlatego też dążenie do autonomii, zmienione w trakcie wojny na plany niepodległościowe, Dmowski opierał na Rosji i działaniach ententy.

Polskie formacje wojskowe podczas I wojny światowej

walczące po stronie państw centralnych	Legiony Polskie, Polskie Siły Zbrojne
walczące po stronie ententy	po stronie Rosji: Legion Puławski, Brygady Strzelców Polskich po stronie Francji: Armia Polska

Sprawa polska zaistniała także na arenie międzynarodowej. Żadne z państw zaborczych nie było początkowo zainteresowane niepodległością naszej ojczyzny. Przełom przyniósł rok 1916. Cesarze Austro-Węgier i Niemiec wydali dokument zwany Aktem 5 listopada, w którym obiecywali utworzenie niepodległej Polski. We wrześniu 1917 roku władze

niemieckie utworzyły Radę Regencyjną, która miała sprawować władzę do chwili wyboru polskiego króla.

Z kolei po rewolucji lutowej w Rosji, w 1917 roku, Piotrogradzka Rada Delegatów Robotniczych i Żołnierskich uznała pełne prawo Polaków do niepodległości. Po zwycięstwie rewolucji październikowej bolszewicy wydali dekret o prawie narodów do samostanowienia - dotyczył on także Polski. Natomiast w styczniu 1918 roku prezydent USA, T. W. Wilson, ogłosił w swoim programie pokojowym dla świata konieczność powstania niepodległej Polski. Wpływ na stanowisko USA miał zarówno wielki polski muzyk, Ignacy Jan Paderewski, jak i Roman Dmowski, stojący na czele Komitetu Narodowego Polskiego w Paryżu.



Sztab oficerów legionowych w Kielcach, rok 1914. Od lewej: Ignacy Boerner, Zygmunt Sulistowski, Aleksander Litwinowicz, Władysław Stryjeński, Michał Sokolnicki, NN, Kazimierz Sosnkowski, Michał Fuksiewicz, Józef Piłsudski, Michał Sawicki, Władysław Belina-Prażmowski, Mieczysław Trojanowski, Julian Stachiewicz, Walery Sławek, Roman Horoszkiewicz i Gustaw Daniłowski.

Nauczysz się

1. utrwalisz wiedzę o sojuszach międzynarodowych przed I wojną światową;
2. powtórzysz wiadomości o orientacjach politycznych wśród Polaków;
3. ugruntujesz wiedzę o polskich formacjach wojskowych działających podczas I wojny światowej;
4. poznasz podstawowe fakty dotyczące działalności Józefa Piłsudskiego w poszczególnych etapach jego życia: do 1914 roku, w latach 1914-1923 i po roku 1926;
5. wymienisz cechy Piłsudskiego w kontekście patriotyzmu;
6. przyswoisz zasady dobrej dyskusji;
7. podejmiesz próbę oceny postaci Józefa Piłsudskiego.

Cele edukacyjne zgodne z etapem kształcenia

1. **poznaje bohaterów, którzy zostali wybrani ustawą Sejmu RP patronami roku 2017 i stali się wzorem dla kolejnych pokoleń patriotów;**
2. **charakteryzuje cechy dobrego obywatela;**
3. **rozumie znaczenie cnót obywatelskich;**
4. **poszerza, utrwała wiedzę historyczną od czasów Kościuszki do współczesności.**

JÓZEF PIŁSUDSKI - WZÓR PATRIOTYZMU - audiobook

Rozdziały audiobooka:

1. **Józef Piłsudski – przed wybuchem wojny**
2. **Powtórka z wiedzy o społeczeństwie**
3. **Zamach majowy**
4. **Podsumowanie**

Uwaga!

Notatka dla prowadzącego:

Przed rozpoczęciem pracy z audiobookiem, możesz skorzystać z przygotowanego scenariusza lekcji, który pokazuje, jak wdrożyć materiały multimedialne w tok lekcji.

Źródło: Eduexpert Sp. z o.o. / Evaco Sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Wskazówka

Poznasz działalność polityczną Józefa Piłsudskiego i zrozumiesz jego wielkość jako patrioty i Polaka



JÓZEF PIŁSUDSKI - WZÓR PATRIOTYZMU

Zasób interaktywny dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/b/P8BTfPQu8>

Źródło: Eduexpert Sp. z o.o. / Evaco Sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Polecenie 1

Czy potrafisz uzasadnić twierdzenie, że działalność Józefa Piłsudskiego do wybuchu I wojny światowej była nastawiona na walkę o niepodległość Polski?

Polecenie 2

Jaką politykę prowadził Józef Piłsudski wobec państw zaborczych w latach 1914-1918?

Polecenie 3

Jesteś zwolennikiem „czarnej” czy „białej” legendy o Józefie Piłsudskim? Oceń jego działalność w latach 1918-1935.

Polecenie 4

Ustal jaka była oficjalna nazwa państwa, które Tomek i Ania potocznie nazywają Austrią.

Podsumowanie

Polityka zagraniczna Józefa Piłsudskiego nazywana jest **polityką równowagi** bądź polityką równych odległości. Polegała ona na utrzymywaniu dobrych stosunków z sąsiadami.

W 1932 roku Polska zawarła układ ze Związkiem Socjalistycznych Republik Sowieckich (ZSRS) a w 1934 roku podpisała deklarację z Niemcami. Celem tych umów miało być wzmocnienie pozycji II Rzeczypospolitej wobec sąsiadów i sojuszników.

Józef Piłsudski zmarł 12 maja 1935 roku, niecały miesiąc po złożeniu podpisu pod tekstem nowej – napisanej pod niego – konstytucji. Jego pogrzeb stał się wielką manifestacją narodową. Ciało pochowano w krypcie św. Leonarda na Wawelu, zaś serce – zgodnie z testamentem Piłsudskiego – w grobie jego matki na cmentarzu na Rossie. Po dwóch latach ciało Piłsudskiego zostało przeniesione pod Wieżę Srebrnych Dzwonów, gdzie spoczywa do dzisiaj.

Podsumowanie

dzieciństwo i młodość 1867-1892	1877 – 1885 – uczeń gimnazjum w Wilnie, 1885 – student medycyny w Charkowie, 1887-1892 – zesłanie na Syberię
działalność w ruchu niepodległościowym 1892 - 1914	od 1892 – członek PPS , twórca Organizacji Bojowej PPS , przywódca PPS-Frakcji Rewolucyjnej
I wojna światowa 1914 - 1918	I Kampania Kadrowa, Legiony Polskie, więzień w Magdeburgu
1918 - 1919 1919 - 1922	Tymczasowy Naczelnik Państwa, Naczelnik Państwa
1926 - 1935	Dokonał zamachu majowego , dwukrotny premier, twórca polityki równowagi w polityce międzynarodowej



Msza żałobna za duszę zmarłego Józefa Piłsudskiego w katedrze św. Jadwigi w Berlinie, 18 maja 1935 r. W pierwszym rzędzie po lewej (obok symbolicznej trumny) kanclerz Rzeszy Adolf Hitler.

PRACA DOMOWA

Praca domowa

Polecenie 5.1

Na podstawie poniższego opisu i materiałów zawartych w audiobooku przygotuj w podpunktach plan [Bitwy Warszawskiej](#).

Na początku 1919 roku tereny leżące na wschód od rzeki Bug zajęli Polacy. Z przeciwnej strony, w miejsce wojsk niemieckich wycofujących się na zachód, wkraczała Armia Czerwona. W lutym 1919 roku doszło do starcia oddziałów polskich i sowieckich koło Mostów nad rzeką Niemen. Marsz bolszewików został chwilowo powstrzymany.

W kwietniu tego roku Polacy zajęli Wilno, Baranowicze i Nowogródek oraz wyparli bolszewików z Wileńszczyzny. Rozpoczęła się wojna polsko-sowiecka nigdy nie wypowiedziana w sposób formalny. Bolszewicy dążyli do przeprowadzenia rewolucji w całej Europie, Piłsudski natomiast chciał zrealizować koncepcję federacyjną w Europie Środkowo-Wschodniej. Po pokonaniu białych generałów carskich, Armia Czerwona ruszyła na zachód. Jesienią Piłsudski rozpoczął rozmowy z bolszewikami, ale jednocześnie przygotowywał się do walki z nimi. W kwietniu 1920 roku rozpoczęła się ofensywa wojsk polskich na Ukrainie. Sojusznikiem Piłsudskiego została Ukraińska Republika Ludowa. Polacy i wojska Petlury zajęli znaczny obszar Ukrainy, a 7 maja wkroczyli do Kijowa. Kilka tygodni później Armia Czerwona przeprowadziła kontrofensywę. Polskie oddziały zostały zmuszone do wycofania się z Ukrainy. Bolszewicka Armia Konna generała Budionnego dotarła pod Lwów i Zamość. W lipcu 1920 roku armia generała Tuchaczewskiego zaatakowała Polskę z północnego wschodu. Zajęła Wilno, Grodno i Białystok. W tej sytuacji premier rządu polskiego Władysław Grabski poprosił państwa zachodnie o mediacje. Te wyraziły zgodę, ale za cenę znacznych ustępstw ze strony polskiej.

Polacy przystali m. in. na przekazanie Wilna Litwie. Przebieg linii demarkacyjnej między Polską i Rosją Sowiecką zaproponował brytyjski minister spraw zagranicznych George Curzon. W zamian za to obiecano Polakom dostawę broni. Ustępstwa Grabskiego spowodowały upadek jego rządu. Powołany został rząd Wincentego Witosa, który nazwano Rządem Obrony Narodowej. Na czele Rady Obrony Państwa stanął Józef Piłsudski. W połowie sierpnia 1920 roku Armia Czerwona dotarła w okolice Warszawy. Tym samym bardzo poważnie zostało zagrożone istnienie państwa polskiego. 13 sierpnia na przedpolach Warszawy rozpoczęły się walki. 15 sierpnia walki toczyły się o Radzymin, a 16 sierpnia Polacy przeprowadzili kontruderzenie znad Wieprza okrążające Armię Czerwoną. W wyniku tej ofensywy główne siły armii Tuchaczewskiego zostały rozbite. Bitwa warszawska (13-25 sierpnia 1920 roku) była przełomowym wydarzeniem wojny polsko-sowieckiej. Miesiąc później, we wrześniu nad Niemnem (20-26 września), Polacy po raz kolejny pokonali bolszewików. Od października zaczął obowiązywać rozejm, a 18 marca 1921 roku podpisano w Rydze traktat pokojowy kończący wojnę.

Zadania

Ćwiczenie 1

Zaznacz prawidłową odpowiedź.

W jakim powstaniu uczestniczył ojciec Józefa Piłsudskiego?

Gdzie Józef Piłsudski uczęszczał do gimnazjum?

Do jakiej partii wstąpił po powrocie z zesłania?

Ilu żołnierzy liczyła I Kompania Kadrowa?

Gdzie został uwięziony Piłsudski po tzw. kryzysie przysięgowym?

Kto przekazał Piłsudskiemu władzę 11 listopada?

Jaką funkcję w listopadzie 1918 roku objął J. Piłsudski?

W którym roku Piłsudski wycofał się z życia politycznego?

94

w 1923 roku

do Związku Ludowo-Narodowego

w styczniowym

prezesa Rady Ministrów

w 1926 roku

w Königstein

w Magdeburgu

w Berlinie

do Polskiego Stronnictwa Ludowego Piast

w krakowskim

w Wilnie

144

Rząd Tymczasowy

Tymczasowego Naczelnika Państwa

w 1919 roku

w Warszawie

154

Rada Regencyjna

prezydenta

w listopadowym

Tymczasowa Rada Stanu

w Krakowie

do Polskiej Partii Socjalistycznej (PPS)

Źródło: Eduexpert Sp. z o.o. / Evaco Sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 2

Do dat przyporządkuj wydarzenia z życia Józefa Piłsudskiego.

1887-1892	wymarsz I Kompanii Kadrowej
12-14.05.1926	Bitwa Warszawska
1914	Tymczasowy Naczelnik Państwa Polskiego
1918	nauka w gimnazjum
13-25.08.1920	stanowisko premiera
1926, 1930	pobyt na zesłaniu
sierpień 1917	kryzys przysięgowy Legionów Polskich
1877-1885	zamach majowy

Źródło: Eduexpert Sp. z o.o. / Evaco Sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 3

Źródło: Eduexpert Sp. z o.o. / Evaco Sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Słowniczek

Definicja: Bitwa Warszawska

bitwa stoczona podczas wojny polsko-bolszewickiej. Trwała od 13 do 25 sierpnia 1920 roku. Najważniejszym manewrem tej bitwy był manewr, który okrążył Armię Czerwoną. Decyzję o wykonaniu manewru podjął Piłsudski. Bitwa ta była bitwą decydującą o zachowaniu niepodległości przez Polskę. Uniemożliwiła ona także ekspansję komunizmu na Zachód Europy. Według niektórych historyków była jedną z najbardziej przełomowych bitew w historii świata.

Definicja: Konspiracja

jest to tajna działalność skierowana przeciwko rządzącym. Działalność konspiracyjną prowadzą osoby fizyczne lub też organizacje, np. zbrojne.

Definicja: Nowela sierpniowa

terminem tym określa się ustawę z dnia 2 sierpnia 1926 roku. Zmieniła ona konstytucję marcową. Wzmacniała pozycję prezydenta RP, natomiast ograniczyła uprawnienia sejmu. Nowela sierpniowa spowodowała przewagę władzy wykonawczej nad władzą ustawodawczą. Po noweli sierpniowej w Polsce zaczął się czas rządów autorytarnych.

Definicja: Polityka równowagi

nazywana również polityka równych odległości. Polegała na utrzymywaniu dobrych stosunków z wielkimi sąsiadami: z ZSRS i III Rzeszą. W ramach tej polityki Polska zawarła układ z ZSRS (1932) oraz podpisała deklarację z III Rzeszą (1934).

Definicja: PPS

Polska Partia Socjalistyczna – jedna z polskich partii politycznych. Powstała w roku 1892 roku i działała aż do roku 1948. Głosiła program niepodległościowy.

W programie PPS urząd przyszłego państwa został określony jako demokratyczny, obywatele także mieli być równi wobec prawa. W państwie miała obowiązywać wolność słowa. PPS obiecywała także bezpłatną edukację. Pismem, który wydawała PPS był „Robotnik”.

Definicja: PPS Frakcja Rewolucyjna

w 1906 roku doszło do rozłamu w PPS. Podzieliła się ona na PPS-Lewicę i PPS-Frakcję Rewolucyjną. Jej głównym hasłem programowym była zmiana ustroju społecznego na socjalistyczny, co oznaczało przejęcie przez państwo na własność m. in. kopalni, fabryk, ziemi i przejęcie oraz kontrole państwa nad całą gospodarką. Natomiast w dziedzinie politycznej PPS-Frakcja Rewolucyjna głosiła hasło odzyskania niepodległości i zjednoczenia wszystkich ziem polskich.

Definicja: Sulejówek

dworek „Milusin” w Sulejówku powstał z pieniędzy zebranych wśród byłych żołnierzy Józefa Piłsudskiego oraz z darów społeczeństwa. Józef Piłsudski mieszkał w tym dworku od roku 1923, po wycofaniu się z życia politycznego, aż do roku 1926, kiedy po zamachu majowym przeniósł się do Belwederu.

Definicja: Zamach majowy

zamach jest to przejęcie władzy w sposób niezgodny z konstytucją. Zbrojny zamach stanu dokonany został w Warszawie przez Marszałka Józefa Piłsudskiego w dniach 12-15 maja 1926 roku. W wyniku walk śmierć poniosło około 400 osób, a około tysiąca zostało rannych. Przyczyną zamachu była pogarszająca się sytuacja polityczna oraz gospodarcza kraju. W wyniku zamachu Józef Piłsudski został ministrem spraw wojskowych i Generalnym Inspektorem Sił Zbrojnych.